

มองปัญหาสิ่งแวดล้อมจากพระศนะทางสังคม

..... ระเบียบ สาคริก

ในบรรยากาศของประเทศกำลังพัฒนา การมองปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏในกระแสชีวิตประจำวัน มักมีแนวโน้มมุ่งเน้นเห็นได้แก่ภาพเฉพาะหน้าอย่างเด่นชัดมาก ซึ่งนอกจากผลการแก้ไขทำให้ไม่ได้ผลจริงจังแล้ว ยังเป็นการสั่งสมปัญหาไว้ลึกซึ้ง ทำให้รุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคตด้วย

ทั้ง ๆ ที่ในกระแสบรรยากาศก็ได้มีการปรารภเป็นครั้งคราวว่า "ปัญหาต่าง ๆ เป็นสิ่งเกิดจากคนทั้งสิ้น การแก้ไขต้องคิดแก้ที่คน แต่จากภาพการปฏิบัติจริง ก็ยังสะท้อนให้เห็นว่า มิได้มุ่งพิจารณาปัญหาที่คน โดย เฉพาะอย่างยิ่งถึงเงื่อนไขที่อยู่ในรากฐานจริง ที่เป็นเหตุให้คนทำลายสิ่งแวดล้อม

แม้ปัจจุบันนี้ การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มเสื่อมโทรมยิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดผลกระทบทำให้มนุษย์รู้สึกเดือดร้อน แต่เนื่องจากหลักความจริงประการหนึ่งที่ว่า มนุษย์แต่ละชีวิตที่มีกระแสการเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องกันมาและอยู่ร่วมกัน ต่างก็ปรากฏรากฐานจิตใจ พื้นลึก กว้างแคบ ไม่เท่ากัน และยังมีลักษณะของเงื่อนไขแตกต่างกันด้วย ดังนั้นการแสดงออกของแต่ละคนจึงแตกต่างกันไป

บุคคลใดมีรากฐานจริงของความเป็นมนุษย์ หยั่งลงได้ถึงหลักธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ย่อมแสดงความยอมรับผิดชอบออกจากใจจริง แต่บุคคลใดที่รากฐานตนเองตกอยู่ในสภาพสิ้นเชิง ย่อมยังคงละเว้นไม่ได้ที่จะใช้สถานการณ์เช่นนี้เป็นโอกาสแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว จากเพื่อนมนุษย์ที่กำลังรู้สึกเดือดร้อน ไม่มากนัก

มีปัญหาคำคัญประเด็นหนึ่ง ที่น่าสนใจนำมาศึกษาค้นหาเหตุผล กล่าวคือ "ในกระแสสังคมของประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งประเทศในกลุ่มนี้อยู่ในแถบเส้นศูนย์สูตรของโลกที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์อยู่ในเขตร้อน ซึ่งในความรู้สึกของมนุษย์ เห็นว่า เป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาตินานาชนิดอันล้วน เป็นสิ่งปรารถนาของชนทุกชาติทุกภาษาจากทุกมุมโลก

จากอดีตสู่ปัจจุบัน สะท้อนให้เราเห็นภาพได้เด่นชัดยิ่งขึ้นว่า กระแสภายในกลุ่มประเทศดังกล่าว มีการมองปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกำหนดวิถีทางและวิธีการแก้ไข ด้วยพระศนะที่มุ่งไปยังด้านเทคโนโลยี เป็นส่วนใหญ่ โดย เฉพาะอย่างยิ่งวิถีทางการมองจากคนในกลุ่มซึ่ง เข้าสู่ระบบอำนาจบริหารและจัดการ

มีจำนวนไม่มากนักและ เป็นกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่บนรากฐานอิสระ ที่มองด้วยพระศนะซึ่งใช้หลักสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เป็นฐานสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมองจากค่านิยมดังกล่าว หากบุคคลผู้มองมีรากฐานปลอดจากภาวะยึดติดด้วยอิทธิพลของรูปวัตถุ ย่อมสามารถผ่านเข้าถึงภาพที่เป็นแก่นแท้ของปัญหาได้ไม่ยาก

หากเราหยิบยกเอาหลักความจริงที่ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาประการหนึ่ง ขึ้นมาใช้เพื่อการศึกษาพิจารณา คือ "การเปลี่ยนแปลงของสิ่งทั้งหลายทั้งมวล ที่มีกระแสสัมพันธ์ถึงซึ่งกันและกันกับวิถีชีวิตมนุษย์ ล้วนมีเหตุมีผลร่วมกันกำหนดวิถีชีวิตมนุษย์ด้วยกันทั้งสิ้น กับอีกด้านหนึ่ง มนุษย์ก็เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลกำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงของสิ่งทั้งหลาย เหล่านั้นด้วย"

หากหวนกลับไปพิจารณาสู่อีกที จะพบว่ามนุษย์เป็นลักษณะหนึ่งของชีวิต ที่ก่อกำเนิดมาจากระบบการเปลี่ยนแปลงในกระแสธรรมชาติโดยมีกฎความจริงเป็นพื้นฐานกำหนด ดังนั้นเราจึงสามารถสรุปได้ในขั้นนี้ ด้วยความเชื่อมั่นอย่างชัดเจนว่า ชีวิตมนุษย์ทั้งหลายต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของกระแสภายในระบบธรรมชาติ

หากมีโอกาสควรมุ่งศึกษาและทำความเข้าใจ เรื่องราวของมนุษย์ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น "ถ้าเพียงกล่าวว่ "มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิต มีจิตใจ หรือมีอินทรีย์ตามมาอีกก็ดี" จะเป็นเรื่องผิวเผินเกินไปสำหรับการนำมากำหนดค่าจำกัดความของมนุษย์ให้กระจ่างชัด"

โดยเหตุที่องค์ประกอบของมนุษย์นั้น หากมองด้วยทิศทางจากภายนอกเข้ามาอาจรู้สึกว่ามีสิ่งสำคัญอยู่สองส่วนคือ ร่างกายกับจิตใจ แต่ถ้ามองจากมนุษย์แต่ละคนออกไปสู่บรรยากาศที่มีสิ่งต่าง ๆ ชีวิตต่าง ๆ ปรากฏหลากหลายรูปลักษณะ และมีบทบาทเปลี่ยนแปลงอยู่ภายนอกให้สัมผัสได้ รู้สึกได้ บุคคลผู้รู้และเข้าถึงตนเองได้แล้วย่อมรู้ได้ว่า "แต่ละคนรวมทั้งตน เป็นส่วนหนึ่งของระบบภายในกระแสธรรมชาติด้วย"

อนึ่งในเมื่อมนุษย์แต่ละชีวิตหาใช่ดำรงวิถีทางอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ หากมีการอยู่ร่วมกันและมีเหตุมีผลสัมพันธ์ถึงซึ่งกันและกันอย่างปฏิเสธมิได้ ดังนั้นสิ่งหนึ่งซึ่งแต่ละคนควรตระหนักถึงคือ "มนุษย์แต่ละคนต่างก็เป็นปัจจัยสิ่งแวดล้อมแก่กันและกัน เป็นธรรมชาติ จึงมีเหตุมีผลสืบเนื่องถึง การรู้หน้าที่ที่พึงปฏิบัติแก่กันด้วยความเข้าใจและจริงใจต่อกัน โดยถือเป็นสัจธรรมของชีวิตแต่ละคน"

อนึ่ง ใครขอชี้ให้เห็นถึงความจริงซึ่ง เป็นพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม คือ "วิถีทางดำเนินชีวิตของมนุษย์แต่ละคน ที่ใช้โอกาสสัมผัสกับรูปลักษณะและสภาวะที่หลากหลาย รวมถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ และปัญหาจากเงื่อนไขของสิ่งเหล่านั้น จากการใช้จริงซึ่งถือเป็นสื่อที่แท้จริงของการเรียนรู้ ย่อมมีเหตุมีผลกำหนดวิถีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของมนุษย์ กับอีกด้านหนึ่ง แนวคิดซึ่งแฝงไว้ด้วยเงื่อนไข เป็นสิ่งมีเหตุมีผลกำหนดลักษณะและทิศทางการปฏิบัติของมนุษย์ด้วย"

เราจึงถือว่าทั้งสองด้านดังกล่าว เป็นสิ่งปรากฏอยู่ในกระแสวัฏจักร ที่มีเหตุมีผลถึงวิถีการเปลี่ยนแปลงของชีวิตมนุษย์เองและสิ่งแวดล้อม การจะนำไปสู่เหตุและผลที่มุ่งทิศทางการสร้างสรรค์หรือทำลาย ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่า วิถีการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์แต่ละคนที่เติบโตขึ้นมา มีอิสรภาพในการเรียนรู้จากของจริง เพื่อรักษาคุณลึองค้ความรู้ไว้ ให้อยู่อย่างมีเหตุมีผลได้ เคนชัดเพียงใดประการหนึ่ง กับอีกด้านหนึ่ง ตนเองสามารถให้โอกาสแนวคิดและการปฏิบัติหมุนเวียนถึงซึ่งกันและกันได้ อย่างคล่องตัวอีกประการหนึ่ง

ผลจากกระแสดังกล่าว กับความรู้ได้เข้าถึงได้ซึ่งเหตุและผลที่แท้จริง ย่อมนำไปสู่การนำใช้ประโยชน์ โดยรู้ได้ว่า เมื่อใดควรนำค่านี้ออกมาใช้ประโยชน์ก่อน อย่างสอดคล้องกันกับสภาพความเป็นจริงของกรณีซึ่งปรากฏอยู่ภายนอกและ เป็นเป้าหมายของเจตนารมณ์

อนึ่ง สิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่ปรากฏเปลี่ยนแปลงร่วมกันและให้มนุษย์บุคคลใดบุคคลหนึ่งสัมผัสได้กันจริง ๆ แล้วก็หาใช่มีเหตุมีผลสนองประโยชน์แก่ตนในค่านี้ออกมาซึ่ง เป็นวัตถุ เช่นที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค แม้สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองผู้ให้การจุนเจือเกื้อกูลด้วย

วัตถุประสงค์ต่าง ๆ เท่านั้น หากสิ่งสองซึ่งควรถือว่า มีอิทธิพลและพลังสำคัญกว่าก็คือ ค่านิยมที่ส่งผลสัมฤทธิ์
ถึงจิตใจซึ่งเป็นรากฐานชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลกำหนดแนวทางของการพัฒนาความคิด และวิถีการปฏิบัติของ
มนุษย์ให้มุ่งสร้างสรรค์หรือมุ่งทำลายไปทุกสิ่งทุกอย่าง

เมื่อพิจารณาได้ลึกซึ้งถึงรากฐานธรรมชาติของมนุษย์ที่เกิดมาจะพบว่า หากได้รับโอกาสให้
สามารถปฏิบัติในสิ่งซึ่งแต่ละคนมีความรักความสนใจ สิ่งใดก็ตาม ที่เป็นเงื่อนไขปรากฏอยู่ในกระแสจิต
วิญญานตนเองอย่างอิสระ ย่อมมีความหวังที่จะสานวิถีทางสู่การสร้างสรรค์ได้อย่างจริงจัง กับอีกด้านหนึ่ง
ก็ใฝ่มาซึ่งการ เรียนรู้ถึงสังขารหรือ เหตุและผล ซึ่งมีสมมูลระหว่างกันและกันทั้งสองด้าน อันพึงสามารถ
นำไปใช้ประโยชน์สู่การสร้างสรรค์ได้ทุก ๆ เรื่อง

ธรรมชาติของมนุษย์ที่เริ่มต้นเกิดมา รากฐานจิตใจจะ เน้นอยู่กับด้านวัตถุก่อนอื่น ทั้งนี้ เพื่อให้
ร่างกายสามารถอยู่รอดได้เป็นประการแรก หากการ เจริญเติบโตได้รับโอกาสจากอำนาจซึ่งอยู่ เหนือกว่า
สามารถเรียนรู้จากสภาพสิ่งทั้งหลายที่เป็นความจริงได้อย่างอิสระ ชีวิตย่อมมีกระแสภายในรากฐานที่
ได้รับการฝึกฝนให้สามารถหยั่งรู้ถึง เหตุและผล ซึ่งมีสมมูลระหว่างกันและกันทั้งสองด้าน เพื่อนำไปใช้
กำหนดแนวทางปฏิบัติได้อีกด้านหนึ่งด้วย

หากมนุษย์อยู่บนสภาพพื้นฐานดังกล่าว แม้การสร้างความสำเร็จในค่านิยมให้แก่ตนเอง หรือสืบ
ทอดไปถึงสังคม ย่อมสะท้อนกระแสซึ่งมีเหตุมีผลสู่การสร้างสรรค์ เพื่อนมนุษย์และสังคมซึ่งมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
ด้วย

วิถีทางสู่ความสำเร็จของแต่ละคน แต่ละชุมชน จนถึงแต่ละประเทศในโลก ย่อมมีทิศทางมุ่งสู่ภาวะ
อำนาจที่สูงยิ่งขึ้น เป็นปัจจัยหลัก และมนุษย์แต่ละคนในชุมชน เดียวกันที่มีการร่วมกันอยู่ ก็พบว่ามีความ
น้อยไม่เท่ากัน เป็นธรรมชาติ นับตั้งแต่ผู้ใหญ่กว่ากับผู้น้อยกว่า ไปจนถึงผู้มีอำนาจในการบริหารและจัดการ
ที่เหนือกว่า กับผู้ซึ่งอยู่ใต้อำนาจตามระดับชั้นตอนถัดมา แม้ระหว่างผู้มีอำนาจในค่านิยมซึ่งใช้อำนวยความสะดวก
สะดวกสบายให้แก่การดำเนินชีวิต กับผู้ที่ชีวิตตกอยู่ในสภาพที่ต้อยกว่า ซึ่งจะพบเห็นกันได้ทั่ว ๆ ไปเป็นคน
กลุ่มใหญ่ในประเทศกำลังพัฒนา และสะท้อนภาพปัญหาช่องว่างระหว่างคนซึ่งอยู่ต่างขั้วกันดังกล่าวก็

หากวิถีชีวิตคนผู้อยู่ในสภาพที่ใต้อำนาจเหนือกว่า มีความเจริญลึกซึ้งยิ่งขึ้นด้วยรากฐานจิตใจตาม
ขั้นตอนที่มีเหตุมีผล ย่อมมีความพร้อมทุกขณะในการใช้วิถีอำนาจ เน้นให้โอกาสแก่ชีวิตเพื่อนมนุษย์ซึ่งยังคง
ต้อยกว่าตน ได้สามารถเจริญสู่วิถีทาง ที่เรียนรู้และสร้างคุณค่าแก่ตนเองจากรากฐานจริง และมีบทบาท
เสริมสร้างให้สังคมสามารถสืบ ทอดสาระสำคัญสู่การ สร้างสรรค์ความสำเร็จได้อย่างจริงจังด้วย

และบนหลักการพื้นฐานเดียวกัน หากมองสู่ประเทศต่าง ๆ ที่ดำเนินวิถีทางอยู่ในโลกร่วมกัน ซึ่ง
หากมองสู่อีกด้านหนึ่ง ย่อมตระหนักได้ว่า จะอยู่ในโลก เพียงประเทศเดียวไม่ได้ แม้ว่าแต่ละประเทศจะมี
ระดับอำนาจแตกต่างกันไป สิ้นแล้วแต่ว่าประเทศไหนจะมีโอกาสก้าวหน้าไปก่อนและ เป็นผู้นำอำนาจวิจิตร
ของการเปลี่ยนแปลงก็ตาม ยังมีอีกด้านหนึ่งซึ่งมีประเทศที่ต้อยกว่า แต่ในสภาพเงื่อนไขที่กล่าวถึงนี้ กลุ่ม
ประเทศดังกล่าวนี้เอง กลับ เป็นถิ่นฐานซึ่งอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในปริมาณและความ
หลากหลายที่กว้างขวางอย่างมาก

หากวิถีการเปลี่ยนแปลงของชีวิตมนุษย์แต่ละคน ของแต่ละชุมชน และของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะในค่านิยมที่ถืออำนาจเหนือกว่า มุ่งกระแสอำนาจสู่ทิศทางที่ให้ความสำคัญ และถ่ายทอดกระแสในค่านิยมมนุษยธรรมสู่ค่านิยมที่ค้ำชูไว้ ให้มีโอกาสคิดและปฏิบัติการในการเรียนรู้ และสร้างสรรค์บนรากฐานธรรมชาติของแต่ละคนอย่างอิสระ กระแสที่มุ่งทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ โดยกลุ่มคนซึ่งสภาพชีวิตยังคงอยู่ในภาวะที่ค้ำชูไว้ ย่อมปรับเปลี่ยนตัวเองมาเป็นกระแสซึ่งมุ่งอนุรักษ์ เพื่อให้เป็นฐานรองรับการพัฒนาภายใต้ประโยชน์ได้อย่างจริงจัง

การพัฒนาจึงจะสมควร เรียกได้อย่างภาคภูมิใจว่า เป็นการพัฒนาที่แท้จริง หากใช้เพียงภาพสะท้อนที่ ทำให้เห็นได้ว่า มีความหมายแก่ก่อสร้างวัตถุเท่านั้นไม่

ปัจจุบันนี้ ในบรรยากาศสังคมของประเทศกำลังพัฒนาได้สะท้อนภาพวิถีการเปลี่ยนแปลง ที่มาถึงขั้น ซึ่งเห็นได้ชัดเจกว่า มุ่งกระแสสู่คนละทิศทาง จนถึงมีช่องว่างที่ส่งผลกระทบต่อแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมที่มุ่งพัฒนาซึ่งแม้ว่ามีการนำเอาค่านิยมอนุรักษ์มาคิดรวบรวมนำเสนอ แต่ที่สะท้อนภาพกระแสที่มองข้ามความสำคัญของการเน้นวิถีชีวิตและคุณค่าความเป็นมนุษย์ของคนท้องถิ่น ซึ่งนับวันประเด็นนี้จะยิ่งห่างมากขึ้น หากกลับมีลักษณะที่มุ่งมองไปยังค่านิยมวัตถุที่อยู่บนฐานเทคโนโลยีอัน เป็นเพียงสิ่งประดิษฐ์

หรือแม้มองธรรมชาติก็มีแนวโน้มมุ่งมองไปยังค่านิยมวัตถุ ซึ่งอยู่ภายนอกกระแสชีวิตคนอย่างเด่นชัด ความจริงแล้ว ธรรมชาติได้กำหนดให้วิถีชีวิตคนท้องถิ่นได้เจริญขึ้นมาด้วยมีรากฐานจิตใจที่ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งอยู่กับท้องถิ่น เป็นหน้าที่หลัก รวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นด้วย

ผลจากการเกิดช่องว่างกว้างมากขึ้นก็คือ ทำให้กระแสการอนุรักษ์ซึ่งมีระบบจริงถูกทำลาย และชีวิตคนท้องถิ่นต้องสูญเสียคุณค่าที่แท้จริงลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ

ดังได้กล่าวไว้แต่เริ่มแรกแล้วว่า มนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน ดำเนินวิถีชีวิตร่วมกัน เป็นสิ่งแวดล้อมแก่กัน และกันในฐานะ โดยเหตุที่มนุษย์มีเงื่อนไขที่กำหนดกระแสทำลายหรือสร้างสรรค์อยู่ในรากฐานตนเอง ดังนั้นการที่มนุษย์ทำลายเพื่อนมนุษย์ด้วยกันที่จึงควรถือเป็นลักษณะการทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดวิถีทางของกระแสที่นำไปสู่การทำลายสิ่งแวดล้อมในลักษณะอื่น ๆ อย่างเป็นระบบ ดังเช่นที่เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบัน

เพื่อให้สามารถเห็นภาพปัญหาได้ทั้งระบบ และลึกซึ้งยิ่งขึ้น จึงขอให้ชวนกลับไปพิจารณาบทวนสู่ประวัติศาสตร์ที่เป็นมาแล้ว แถบเส้นศูนย์สูตรของโลกซึ่งพื้นฐานทางภูมิศาสตร์ได้กำหนดตัวเองไว้เป็นเขตร้อน และเป็นแหล่งซึ่งมีสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายด้วยรูปลักษณะมากที่สุด ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งรวมกระแสการเปลี่ยนแปลงกันอยู่อย่างเสริมสร้างพื้นฐานให้แก่กันและกัน ซึ่งในกระแสความรู้ลึกนึกคิดของมนุษย์ ที่อาศัยอยู่ในทุกแห่งความแตกต่างด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ของโลก มุ่งมองมาอย่างสนใจอยากได้มาซึ่งประโยชน์ โดยที่เรียกสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ว่า "ทรัพยากรธรรมชาติ" ซึ่งในแหล่งนี้เองก็มีมนุษย์ชาติซึ่งมีรากฐานอยู่กับท้องถิ่น กระจายร่วมอยู่ในระบบด้วย

ภาพที่สะท้อน เงื่อนไขสังขรณ์ประ เค้นหนึ่งก็คือ คนซึ่งมีรากฐานชีวิตอยู่ต่างสภาพทางภูมิศาสตร์และต่าง
ถิ่น มีความกระตือรือร้นอยากได้อยู่ในรากฐาน ส่วนคนท้องถิ่นเองกลับแฝงไว้ด้วยกระแสความเคียดชัง ทำให้
น้อยชาคอสิ่งซึ่งตนเองมีอยู่ ศักยภาพที่แตกต่างกันซึ่งถูกกำหนดโดย เงื่อนไขภายในรากฐานดังกล่าว ได้
เอื้ออำนวยให้คนต่างถิ่น เข้ามาค้นหา พร้อมกับใช้เทคโนโลยีซึ่งฝ่ายตนประดิษฐ์ขึ้นจากการนำเอาวิถุกรรม
ชาติมาใช้ นำตนเองข้ามถิ่นเข้ามากระทำกร เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการกลับไป

ไม่เพียงเท่านั้น ยังได้ใช้โอกาสซึ่งฝ่ายตนถืออำนาจภูมิฐานกระแสดการ เปลี่ยนแปลงรูปลักษณะของ
เทคโนโลยีที่สนองอารมณ์ทั้งในค่านความสะ ควคสบายและความสวยงามที่เหนือกว่า เข้ามาเผยแพร่ด้วย
กลยุทธ์ทางการ เมือง ทำให้คนท้องถิ่นตกอยู่ในสภาพยึดติดรชชาติ เป็นการ เปลี่ยนจากรากฐานท้องถิ่นมา
เป็นรากฐานที่อยู่ใกำมือคนต่างถิ่นลึกซึ้งมากขึ้น ทำลายความรัก ความหวงแหนและการรู้คุณค่าทรัพยากร
และกระแสวัฒนธรรมที่ควรมื่ออยู่ในรากฐานตนเอง และ เปลี่ยนแปลงมาสู่ความรุนแรง สูดุดันมากขึ้น

วิถีการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่าง ๆ ในเขตร้อนของโลก จึงไม่เพียงยากแก่
การปรับ เปลี่ยน หากยังมีกระแสดการเนื่องกันมาด้วยแนวโน้มที่รุนแรงและลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง เมื่อกระแสดการทำลายรากฐานความเป็นมนุษย์ ได้แทรกซึมเข้าสู่ระบบการจัดการศึกษา ซึ่งมีการ
ผลิตคนเข้าสู่ระบบอำนาจบริหารและจัดการทรัพยากร เน้นทรัพยากรมนุษย์ ค่านิยมท้องถิ่นก็ถูกกำหนดให้
ปรับ เปลี่ยนทิศทางไปสู่กระแสดซึ่งรับใช้ความต้องการของชนต่างถิ่นต่างวัฒนธรรมลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ในช่วงหลัง ๆ แม้ว่าจะมองภาพภายนอกแล้วเห็นว่า การพัฒนาการศึกษาและงานอาชีพของประเทศ
ประเทศซึ่งอยู่บนพื้นฐานของสภาวะกำลังพัฒนาหลายประเทศ มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น แต่หากสามารถ
มองผ่าน เข้าถึงใล้นของระบบและโครงสร้างจะพบว่า ยังมีทิศทางการแสดที่มุ่งสนองประโยชน์แก่ชนต่างถิ่น
ต่างชาติ อยู่เหนือกระแสดที่สนองคนท้องถิ่น และยังมีความสลับซับซ้อนด้วยภาวะ เหลื่อมล้ำของอิทธิพลอำนาจ
ยิ่งขึ้นไปอีก การจะปรับ เปลี่ยนทิศทางการแสดพื้นฐานใ ห้มุ่งหันกลับมาสสนองประโยชน์แก่ชีวิตคน
และชุมชนท้องถิ่น ให้เป็นระบบที่ชอบด้วย เหตุและผลได้อย่างจริงจัง จึงยังคง เป็นเพียงความหวัง เท่านั้น

ยิ่งไปกว่านั้น ยิ่งกระแสความเจริญในด้านรูปวัตถุมีมากขึ้น อำนาจและอิทธิพลความรุนแรงในการ
ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นฐานจริงของชีวิตการดำรงอยู่ของตนเอง ก็ยิ่งทวีความรุนแรง และ
สานตนเองออกไปเป็นระบบที่ครอบคลุมทั้งกระบวนการ แม้การทำลายชุมชนท้องถิ่นด้วยการใช้อำนาจ
ปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งเป็นผลพวงระคัยพื้นฐานกระแสดหนึ่งด้วย เนื่องจากระบบธรรมชาติของมนุษย์เป็น
กระบวนการสิ่งแวดล้อมระดับพื้นฐาน ที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างภายในซีกของการ
บริหารและการจัดการโดยคนด้วยกันเอง

ประเด็นสำคัญซึ่งถูกหยิบยกมาตั้ง เป็นคำถามแต่แรกว่า เหตุใคกระแสดภายในกลุ่มประเทศกำลัง
พัฒนาซึ่งเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ จึงมองปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย
ทรรศนะที่มุ่ง เน้นค่านเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อกระแสดการมอง มาจากคนในกลุ่ม
ที่เข้าสู่ระบบอำนาจบริหารและจัดการ จึงสะท้อนคำตอบที่ เค้นชัดด้วยประการดังกล่าวแล้ว

และจากอิทธิพลของกระแสที่เข้าไปแฝงอยู่ในรากฐานคน ยิ่งกำหนดให้เน้นการใช้อำนาจที่มุ่ง
ทิศทางจากบนสู่ล่าง มังคัม เพื่อนร่วมท้องถิ่นร่วมชาติ โดยที่เชื่อว่าเป็นวิถีทางของการแก้ไขปัญหาที่ได้นัด
ซึ่งจริง ๆ แล้ว กลับ เป็นสิ่งสวนทิศทางและ เพิ่มอัตร เร่งของกระแสการทำลายยิ่งขึ้นไปอีก เนื่องจาก
เป็นการเพิ่มกระแสทำลายความรักความผูกพัน และความรับผิดชอบของคนท้องถิ่นแต่ละคน ซึ่งถือเป็น
กระแสอนุรักษ์ที่แท้จริง ซึ่งจากอดีตถึงปัจจุบันได้สูญเสียไปมากแล้ว ให้ประสบกับภาวะสูญเสียหนักขึ้นไป
อีก

โดยหลักธรรมชาติซึ่งถือเป็นสัจธรรมระดับพื้นฐานของกระแสที่ปรากฏอยู่ในชีวิตมนุษย์แต่ละคนนั้น
กระแสซึ่งถือเงื่อนไขโดยถูกต้องตาม จะหวนทิศทางกลับคืนสู่อีกทิศทางหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อ สภาพการ เปลี่ยน
แปลงได้เป็นไปจนถึงจุดหนึ่ง อันเป็นจุดที่สุดของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏร่วมกันอยู่ในกระบวนการอำนาจที่
กำหนดวิถีทางนั้น ทำให้อีกด้านหนึ่งไม่อาจทนรับน้ำหนักต่อไปได้อีกแล้ว ซึ่งไม่มีบุคคลใด จะสามารถบอก
ได้นอกจาก เมื่อถึงจุดนั้น สัจธรรมบนพื้นฐานร่วมของทั้งสองด้านจะ เป็นสิ่งบอกด้วยของจริง เท่านั้น

และ เมื่อถึงจุดนั้น สังคมย่อมต้องพบกับความเสียหายของสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในระบบ แม้อาจ
ต้องสูญเสียชีวิตคนท้องถิ่นอย่างไม่เลือกพวก เลือกกลุ่มได้.

๕ สิงหาคม ๒๕๓๕